

Stanovisko slovenských občianskych organizácií k súčasnej migračnej situácii

V Bratislave dňa 31. 10. 2023

My, zástupkyne a zástupcovia organizácií, ktoré sa na Slovensku dlhodobo venujeme téme migrácie, integrácie a humanitárnej pomoci, Vám zasielame nasledujúce stanovisko.

Od januára tohto roku prešlo územím Slovenska viac ako 46 000 štátnych príslušníkov tretích krajín. Väčšine z nich policajné útvary udelili **potvrdenie o zotrvaní na území Slovenskej republiky** z dôvodu, že nemôžu byť vyhostení späť do krajiny pôvodu (najmä do Sýrskej arabskej republiky). Slovenská republika v týchto prípadoch aplikovala princíp medzinárodného práva non-refoulement, t. j. zákaz vyhostenia alebo vrátenia na územia, kde by život alebo osobná sloboda cudzincov boli ohrozené.

Viac ako 11 občianskych, cirkevných či akademických organizácií poskytuje súčinnosť slovenským samosprávam a štátnym inštitúciám pri zabezpečovaní služieb v rámci mimoriadnej situácie súvisiacej so zvýšeným počtom ľudí v migračnej situácii prechádzajúcich cez Slovensko. Ide najmä o **prístup k život zachraňujúcim službám** – k strave, k neodkladnej zdravotnej starostlivosti, k základným hygienickým a materiálnym potrebám a k zrozumiteľným informáciám. Denne prichádzajú do kontaktu s deťmi, mladistvými, ženami, rodinami, chorými, obeťami sexuálneho násillia a jednotlivcami, ktorí sú traumatizovaní a nachádzajúci sa v nedôstojných podmienkach.

Sme si vedomí toho, že **vláda SR môže** v súlade s Kódexom schengenských hraníc ustanoviť, že sa **dočasne obnovuje kontrola hraníc** na vnútorných hraniciach a rovnako, že Slovensko je **oprávnené posilniť hraničné kontroly**, ktoré môžu byť potrebné na predchádzanie trestnému činu prevádzactva a na jeho odhaľovanie.

Je v záujme nás všetkých, ako občanov a občianok Slovenskej republiky, tak aj ostatných obyvateľov, aby bol udržaný verejný poriadok a bezpečnosť. Nie sme si však vedomí, že by niekto z vyššie spomenutých vyše 46 000 štátnych príslušníkov tretích krajín spáchal na území SR akýkoľvek trestný čin. Je potrebné uviesť, že ľudia, ktorých prevádzajú, nepodliehajú trestnému stíhaniu pre skutočnosť, že boli predmetom trestného činu prevádzactva.

Zo štatistík Ministerstva vnútra SR navyše vyplýva, že v súčasnosti výrazne klesá počet štátnych príslušníkov tretích krajín prekračujúcich slovensko-maďarskú hranicu.

Poukazujeme na skutočnosť, že štát by mal primárne zakročiť proti organizovaným skupinám operujúcim aj na území SR, ktoré pre cudzincov a cudzinky bez pobytu na území SR organizujú nedovolené prekročenie štátnej hranice SR alebo prechod cez jej územie alebo také konanie umožňujú alebo v ňom pomáhajú, čím sa dopúšťajú trestného činu prevádzactva.

Za účelom dôstojného riešenia migračnej situácie je potrebné vyvinúť maximálne úsilie na **zorganizovanie bilaterálneho stretnutia s Maďarskou republikou** vo veci nedodržiavania

záväzkov vyplývajúcich z Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o readmisii osôb na spoločnej štátnej hranici, ako aj záväzkov vyplývajúcich z nariadenia, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (Dublinské nariadenie III).

Zároveň z medzinárodných záväzkov SR vyplýva, že Slovensko musí prijať náležité opatrenia na zachovanie a **ochranu práv osôb, ktoré sú predmetom trestného činu prevádzachstva**, a to najmä práva na život, nebyť podrobený mučeniu alebo inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu. Rovnako im musí byť poskytnutá náležitá pomoc, ak sú ich životy alebo bezpečnosť ohrozené. Osobitne by sa mala pozornosť venovať potrebám žien, detí, maloletých detí bez sprievodu a iných zraniteľných osôb. Všetky pomáhajúce organizácie v teréne sa denne stretávajú so zraniteľnými skupinami cudzincov – vrátane maloletých detí bez sprievodu a mladistvých, u ktorých je potrebné postupovať s osobitným ohľadom na ich najlepší záujem.

Slovenská republika by mala v súlade s medzinárodným právom, právom EÚ a vnútroštátnym právom SR **zaobchádzať s cudzincami humánym a dôstojným spôsobom a rešpektovať ich základné práva. Zaistenie cudzincov** a ich umiestňovanie do útvarov policajného zaistenia by malo byť viazané na **zásadu primeranosti** a realizované len vtedy, ak sa nedajú účinne uplatniť iné dostatočné, ale menej prísne donucovacie opatrenia.

Vyzývame preto Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, aby v súvislosti s mimoriadnou situáciou týkajúcou sa migračnej situácie dodržiavalo základné práva ľudí v migračnej situácii, ako aj osôb v núdzi medzinárodnej ochrany, a aby sa primárne zasiahol voči organizovaným zločineckým skupinám páchajúcim trestné činy prevádzachstva, ako aj vyvinulo maximálne bilaterálne úsilie a úsilie na úrovni EÚ na riešenie situácie plynúcej z nedodržiavania medzinárodných záväzkov zo strany Maďarskej republiky.

My, zástupkyne a zástupcovia organizácií, ponúkame súčinnosť pri riešení aktuálnej situácie vo všetkých oblastiach práce s ľuďmi v migračnej situácii.

S úctou

Boris Hrdý, Bratislavská arcidiecézna charita,
Elena Gallová Kriglerová, Centrum pre výskum etnicity a kultúry,
Lucia Roussier, Equita,
Marek Madro, IPčko,
Andrej Vršanský, Liga za duševné zdravie,
Miroslava Mittelmanová, Liga za ľudské práva,
Michaela Pobudová, Mareena,
Veronika Fishbone Vlčková, Nadácia Milana Šimečku,
Alexandra Mruk Papaianopol, Slovenská katolícka charita,
Mária Jackulíková, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety